

Kalaallit Nunaani kræftimik eqqugaasunut sungiusaqqittarfimmik pilersitsinissamut siunnerfilinnik iliuusissanik pilersaarusiornissaanik Naalakkersuisut kingusinnerpaamik UPA2016-imi peqquneqarnissaanik siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortamit Agathe Fontain, Inuit Ataqatigiit, saqqummiunneqartoq)

Pillugu

Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaa

Siunnersuutip aappassaaneerpeqarnissaanut saqqummiunneqartoq

Ataatsimiititaliaq kingullermik suliarinninnermini ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Tillie Martinussen, Demokraatit, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Agathe Fontain, Inuit Ataqatigiit, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Jess Svane, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Laura Tàunâjik, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Ineqi Kielsen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Ane Hansen, Inuit Ataqatigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Mimi Karlsen, Inuit Ataqatigiit

UKA 2015-imi ulloq 21. oktober 2015-imi siullermeerinerup kingorna siunnersuut ataatsimiititaliamit sukumiisumik misissorneqarpoq.

Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Siunnersuut aalajangiiffigisassatut siunnersuutaavoq, kræftimik eqqugaasunut sungiusaqqittarfimmik pilersitsinissaq siunertaralugu suliniutitut pilersaarummik Naalakkersuisut saqqummiussinissaannik Inatsisartunit tapersorneqarnissaa siunnersuuteqartup kissaatigaa. Sungiusaqqittarfiup siunertarissavaa kræftimik eqqugaasut sungiusaqqinnerminni ikiorserneqartarnissaat, tapersorneqartarnissaat, siunnersorneqartarnissaat kræftimillu suliaritinnermi kingorna ikiorserneqartassallutik. Kræftimik katsorsartinnerup aallartinneqarnerata kingorna kingunerlutsitsisarnernut sullissinissaq siunertaralugu kingornalu kræftimik katsorsartinnerup aallartinnerani kræftimik eqqugaasunut iluaqutaasumik pisariaqartumillu tapersorneqarnissaat, taamaaliornikkut

inuunerminnik sukkanerusumik pitsaanerusumillu ingerlaqqissinnaassasut inuiaqatigiinnilu suleqataalersinnaassasut peqataasinnaalissasullu siunnersuuteqartumit tapersersorneqartariaqartutut isumaqarfigineqarpoq.

Siunnersuutip Inatsisartuni siullermeerneqarnera

Siunnersuut ulloq 21. oktober 2015-imi siullermeerneqarpoq.

Naalakkersuisut sinnerlugit Peqqissutsimut Naalakkersuisup akissuteqaataata saniatigut partiiniit Siumup, Inuit Ataqatigiit, Demokraatit, Partii Naleqqap aamma Atassutip oqaaseqartartuisa oqaaseqaataat allaganngorlugit saqqummiunneqarput.

Sungiusaqqittarneq Naalakkersuisunit immikkut eqqumaniarfigineqartoq akissuteqaammi oqaatigineqarpoq. Naak sungiusaqqittarneq inatsimmi allassimannginnera nassuerutigineqaraluartoq peqqinnissaqarfiup sungiusaqqittarneq nukittorsarlugu aallartikkaa ingerlaqqilluni akissuteqaammi oqaatigineqarpoq. Assersuutigalugu innuttaasunut nappaatinik pinartunik toqussutaasinnaasunik eqqugaasunut sungiusaqqinnissamut neqeroorutinik kommunit soqanngitsut skissuteqaammi aamma oqaatigineqarpoq.

Qaratsamikkut aanaartoorsimasunut sungiusaqqinnissamut neqerooruteqartalernissaq Naalakkersuisut pilersaarutigigaat oqaatigineqarpoq, taamatuttaaq akissuteqaami oqaatigineqarpoq siunissami innuttaasunut tamanut pinartunik toqussutaasinnaasunik nappaatilinnut sungiusaqqinnissamut neqerooruteqartoqartalissasoq Naalakkersuisut oqaatigaat.

Siunissami sungiusaqqittarneq anniaatinillu ippinnarunnaarsaanissamut suliniuteqarnissaq pillugit sinaakutissanik nalunaarusiamik ukiaq manna tamanut saqqummiunneqartussamik Naalakkersuisut suliaqartut akissuteqaammi ilanngullugu oqaatigineqarpoq. Nalunaarusiaq “Inunnut pinartumik toqussutaasinnaasumik nappaatilinnut sungiusaqqittarneq anniaatinillu ippinnarunnaarsaanissamut suliniuteqarneq”-mik taaguuteqarpoq

Sungiusaqqinnissamut neqeroorut maanna atuuttoq pisariaqartinneqartumik ataqatigiinngitsoq sungiusaqqinnissamillu pisariaqartinneqartunut tamanut matussusiinngitsoq ilassutigalugu Naalakkersuisut oqaatigaat. Peqqinnissaqarfimmi nukissat killeqartut ilanngullugu Naalakkersuisut oqaatigaat, taamaakkaluartoq tunngaviatigut kræfteqarlutik napparsimasut sungiusaqqinneqartarnissaat aallaqqaammut pingaartinneqarluni.

Suliniutit aallarnisarneqartut innersuussutigalugit siunnersuutip itigartinneqarnissaa Naalakkersuisut inassutigaat.

Siunissami sungiusaaqqittarnissanut anniaatinillu ippinnarunnaarsaanissanut suliniutitut sinaakktissat pillugit nalunaarusiamut akissuteqaammi nalunaarutigineqartoq innersuussutigalugu siunnersuut ilusimisut iluseqartoq itigartinneqassasoq Siumup inassutigaa.

Kræftimut katsorsartereernerup kingorna sungiusaqqinneqarnerup annertuumik pingaaruteqarnera Inuit Ataqatigiit erseqqissaatigaat. Napparsimasunut ataasiakkaanut sungiusaaqqittarnerup ingerlanneqarnissaa napparsimasup ilaqutariittut inuuneranut suleqqilernissamut aammalu inuiaqatigiinni peqataanissamut periarfissaqarnissaaq annertuumik pingaaruteqarpoq. Kræftimik eqqugaasunik sungiusaaqqittarfimmik pilersitsinissamut pilersaarummik suliniuteqarnissamut Naalakkersusut suliaqarniarnerat Inuit Ataqatigiinnit tapersorsorneqarpoq. Illoqarfinni qitiusumik sungiusaaqqittarfiliornissaaq pilersaarummi matumani ilaatinneqassasoq Inuit Ataqatigiit aamma isumaqarput, taamaaliornikkut napparsimasut sapinngisamik annertunerpaamik illoqarfigisaminni sungiusaaqqinneqarsinnaaqqullugit. Naalagaaffimmik isumaqatiginninniartoqarsinnaanera Inuit Ataqatigiinnit ilanngullugu oqaatigigineqarpoq, taamaaliornikkut pisariaqartitsineq naapertorlugu sungiusaaqqittarneq atortorisarutinik immikkullu ilisimasalinnik pigisaqartuni Danmarkimi ingerlanneqarsinnaaqqullugu. Nakorsiareernerup kingorna sungiusaaqqittarnerup ingerlanneqarnissaani kommunit sapinngisamik akuutinneqartarnissaat Inuit Ataqatigiit ilanngullugu kaammattuutigaat.

Sungiusaaqqittarneq pillugu sammineqartoq pingaaruteqartorujussuusoq Demokraatit isumaqarput, sungiusaaqqinnissamillu pisariaqartitsinerit qanoq pitsaanerusumik suliarineqarnissaalu pillugit politikikkut eqqarsaatersuutinik pilersitsisoq. Sungiusaaqqittarneq pillugu WHO-p qanoq nassuiarsimaneraa innuttaasorlu imaluunniit napparsimasooq sungiusaaqqinnerup ingerlanerani akuutinneqarnissaa, taamaalilluni innuttaasup inuunera avatangiisai, attaveqaataalu il.il. aallaavigineqarnissaat Demokraatit oqaatigineqarluni. Pinartumik toqussutaasinnaasumik nappaatinut arlalinnut atatillugu sungiusaaqqittarnissaaq pisariaqartoq Demokraatit oqaatigaat. Matumani kræftip saniatigut assersuutigalugu aamma qaratsakkut aanaartoornerit. Inuiaqatigiinni nukissamik sungiusaaqqinnerup ingerlanerani atorsinnaasatsinnik peqareersugut Demokraatit erseqqissaatigaat. Aaqqissuussaasumik ingerlanermi tamakku atornissaanik immaqa pikkorinnerusariaqarpugut. Sungiusaaqqinnissamut periarfissat napparsimasunullu pinartumik toqussutaasinnaasumik nappaatilinnut ippinnarunnaarsaalluni suliniuteqarnissamut periarfissat Naalakkersuisut allaaseralugit sulinertik aallartissimasaat innersuussutigalugu siunnersuut itigartinneqassasoq Demokraatit inassutigaaat.

Siunnersuummi anguiniarneqartoq Atassutip tapersorsornartippaa, kræftimilli nappaateqartuinnaangitsut sungiusaaqqinnissamik pisariaqartitsisinnaammata uparuarlugu.

Suliami aallartinneqartumi siunnersuut manna ilanngunneqassasoq Atassumit Naalakkersuisut qinnuigineqarput.

Siunnersuut tamakkiisumik Partii Naleqqap tapersorsorpaa, taamaalilluni napparsimasut katsorsarneqareernermi piffissami pingaarutilimmi peqqinnissaqarfik toqqissisimasumik sinaakkuseeqataasinnaaniassammat.

Tamanna tunngavigalugu siunnersuut Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliami sukumiinerusumik suliarineqartussanngorlugu innersuussutigineqarpoq.

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliaqarnera

Aallarniutigalugu peqqinnissamut tunngatillugu sungiusaaqittarnerup qanoq paasisariaqarnera ataatsimiititaliamit ersarissumik nassuiaatissarsiorneqarsimavoq.

Napparsimareernerup anniaateqareernerullu kingorna sungiusaaqittarneq

WHO naapertorlugu sungiusaaqittarneq innuttaasut piginnaasaasa annikillisiimanerini “*sapinngisamik timip atorluanissaata, maluginiutit, silaqassutsip, tarnip pissusaata aamma inuttut piginnaasanik attassiinnarnissamut napparsimasoq peqataassaaq*”. Tamanna pissaaq iInnuttaasut allanik isumalluuteqannginnissamut namminerlu aalajangiisinaanermut sakkussaannik pisariaqartitaannik tuninnerisigut.

Danskit oqaasiinut tunngatillugu ilisimatitsissutigineqassaq 2004-mi danskit peqqinnissaqarfianit aallartitat 30-t missaaniittut eqqarsaaqqissaaqatigiinut peqataapput siunertarineqarluni oqaatsip sungiusaaqinnerup danskit oqaasii tunngavigalugit qanoq paasineqassanersoq. Innuttaasunit tamanit: ilaquutaasunit, ilinniagalinnit, ilisimatusartunit, aqutsisunit politkerinillu paasineqarsinnaasumik ataatsimut oqariartaaseqarnissaq nassuiaasiinissallu qulakkeerneqarnissaa anguniarneqarpoq.

Oqaatsip sungiusaaqittarnerup qanoq paasisariaqarnera pillugu eqqarsaaqqissaaqatigiittartut ima nassuiaateqarput:

”Sungiusaaqittarneq tassaavoq innuttaasut, ilaquutaasut ilinniagaqartullu akornanni anguniagaqarluni piffissamilu aalajangersimasumi suleqatigiinneq. Innuttaasooq malunnaatilimmik timimigut, tarnimigut aama/imaluunniit inuttut piginnaasamigut killeqalersimasup namminiilernissaa naleqartumillu inuuneqarnissaa siunertarineqarpoq. Sungiusaaqittarneq innutaasup inuunermini atugai tamaasa aalajangiinerilu aamma ataqatigiissaarinermik, ataqatigiissumik ilisimatusarnermilu suliniutinit aallaaveqarpoq”.

Tamatuma kingunerisaanik sungiusaaqinnerup innuttaasooq, ilaquutaasut, ilinniagaqartut oqartussallu sunnertarai ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq, innuttaasunillu

ataasiakkaanik sungiusaaqqittarneq tassaasoq innuttaasut piginnaasaminnik annaasaqarsimasut pitsaanerpaamik inuunermanni atugaqarnissaasa qulakkeerneqarnissaa. Tamakkiisumik isiginnilluni suliniuteqarnermi innuttaasoq nammineq aallaaviussaaq, ataasiakkaat piginnaasaasa sapinngisamik uterteqinniarneri piginnaasaasalu attatiinnarnissaannut ikiutissallutik, matumani ilanngullugu ulluisa pitsaasuunissaannik naatsorsuuteqarnermi inuiaqatigiinnilu peqataanissamat periarfissaqarnissaat.

Sungiusarnermut, katsorsarneqarnermut peqqissarnermullu atatillugu sungiusaaqqinneq

Sungiusaaqqinnermut atatillugu oqaatsit “sungiusarnek”, “katsorsaaneq” aamma “peqqissarneq” akuttunngitsumik atorneqartarneri ataatsimiititaliamit aamma maluginiarneqarpoq. Oqaatsit atorneqartut pillugit ersarluttoqarsinnaavoq, taamaattumik oqaaseq sungiusaaqqittarneq oqaatsinut sungiusarnermut, katsorsaaneqarnermut peqqissarnermullu atatillugu oqaatsit pingaarutilittut inissisimavoq:

- **Sungiusarnek** taamaaqataanik taaneqartartumik sungiusaaqqittarnermik taaneqakulavoq. Sungiusarnermi timip piginnaasaasa iluarsineqarnissaat pineqartarput imaluunniit inuup aalajangersimasumik timip sungiusarneratigut imaluunniit eqqarsartaatsip sungiusarnera pineqartarluni.
- **Katsorsarneqarneq** aamma sungiusaaqqittarnermut atatillugu atorneqartarpoq. Katsorsaaneq ajorunnaarsitsinermik imaluunniit inuup anniarpallaarunnaarsinneqarnissaanik isumaqarluni.
- **Peqqissarneq** siullertut isumaqarpoq inuttut suliniuteqarneq, pingaarnertut innuttaasoq ajoqusersimasooq inuussutissarsiornermut piginaangorsarneqarnissaa nalinginnaasumik ilinniartitseqqinnerit imaluunniit iliniartitsinerit aqqutigalugit. Kalaallit Nunaanni Inatsisartut peqqussutaanni nr. 4, 31. maj 2001-imeersumi peqqissarneq pillugu takuneqarsinnaavoq, peqqissarnermut tunngatillugu innersuussuteqartoqartoq.

Katsorsaanerit sungiusarnerillu assigiinngitsut aammalu peqqissarneq sungiusaaqqittarnerup ingerlanneqarneranut ilanngunneqarsinnaasoq ataatsimiititaliamit erseqqissaatigineqassaaq, sungiusaaqqittarnermillu oqariartaaseq sungiusaaneqarnermut, katsorsaaneqarnermut peqqissarnermullu oqariartaatsinut sanilliullugu annertunerulluni.

Siunnersuummi matumani Kalaallit Nunaanni kræftimik eqqorneqarsimasunut qitiusumik sungiusaaqqittarfimmik pilersitsisoqarnissaanut suliniummut pilersaarummik suliaqartoqarnissaa siunertarineqarmat ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq.

Taamaattoq nappaatinut, anniaatinut pisunullu assigiinngitsorpassuarnut sungiusaqqinnissap ingerlanneqarnissaanik pisariaqartitsisoqarsinnaammat ataatsimiititaliamit erseqqissaatigineqassaaq.

Kræftimik eqqugaasimasut sungiusaqqinneqartarnerisa saniatigut, ullumikkut innuttaasut napparsimasulluunniit kræfteqartut, qaratsamikkut aanaartoornermi kingorna nukillaarsimasut, uummatip taqaanik anniaatillit, puakkut nappaatillit, sukkortut, qaratsakkut ajoqusernikut sungiusaqqinnissamik pisariaqartitsisinnaasut ilisimasaqarfigaavut, matumani ilaannai oqaatigineqarput. Tamatumunnga atatillugu aamma oqaatigineqassaaq, innuttaasut tarnimikkut napparsimasut sungiusaqqinneqarnissamik aamma pisariaqartitsisinnaammata.

Sungiusaqqinnissamut neqeroorutaatigut pigineqartut naammaginaratillu tamakkiisuunnginneri Naalakkersuisut assigalugit ataatsimiititaliamit ilisimaneqarpoq.

Naalakkersuisut nassuiaataat saqqummiunneqartussatut nalunaarutigineqartoq imalu qulequtaqartoq *"Inunnut pinartumik toqussutaasinnaasumik nappaatilinnut sungiusaqqinnissamut ippinnarunnaarsaanermillu suliniutit"* Inatsiartut ataatsimiinnerisa naajartulernerani tunniunneqassasoq ataatsimiititaliap UKA 2015-imi siunnersuummik suliaqarnermini maluginiarpa, taamaattumillu siunnersuummik aappassaaneerinninnissap UPA 2016-imut kinguartinneqarnissaa ataatsimiititaliap qinnutigalugu, taamaaliornikkut ataatsimiititaliap siunnersuummik suliaqarnerani nassuiaat ilanngunneqarsinnaaniassammat.

Sungiusaqqittarnermut tunngatillugu inatsisitigut sinaakuteqannginneq

Danmarkimi qanoq inatsisiliortoqarsimanersoq sungiusaqqittarnerlu pillugu qanoq maleruagassiorortoqarsimanersoq siunnersuummut UPA 2016/45-mut ataatsimiititaliap isumaliutissiisummini nassuiarpa, isumaliutissiisummilu saqqummiunneqartut innersuussutigineqassapput. Sungiusaqqittarnermi suliaqarfiit amerlapput taamaattumik suliaqarfiup tamakkiisumik ataatsimut isiginissaa pisariaqarluni. Sungiusaqqittarnerup ataqatigiissunngorlugu ingerlanneqarnissaa aamma pisariaqarpoq. Inatsisitigut sinaakkusiussassat aammalu Namminersornerullutik Oqartussat kommunillu akornanni akisussaaffiit erseqqinnerusumik agguataarnissaannik aqunneqarnissaannillu inissiinissap saniatigut pitsaasumik aaqqissuussaasumillu sungiusaqqittarnerup ingerlanneqarnissaata qulakkeerneqarnissaa siunertaralugu peqqinnissamut politikkimik Naalakkersuisut suliaqassapput, soorlu tamanna nassuiaammi aamma erseqqissaatigineqartoq.

Pineqartup maleruagassiuunneqarnissaata qulakkeerneqarnissaa siunertaralugu, matumani ilanngullugu sungiusaqqittarnermut tunngasumi qanoq annertutigisumik kommunit peqataatinneqartigissanersut akisussaaffilerneqassanersullu naliliivigineqarnissaanik Naalakkersuisut takorluuinerminnik ersarinnerusumik nalunaaruteqarnissaat siunnersuutip matuma aappassaaneerneqarnissaanut ataatsimiititaliamit ujartorneqarpoq.

Sungiusaqqittarnerup pitsaasup ingerlaneqarnera

Sungiusaqqittarnerup pitsaasup ingerlanissaa tassaassaaq innuttaasunut piginnaasakillissimasunut sammititaq. Sapinngisamik innuttaasut namminneq aalajangigaat, siunertaat kissaatigisaallu aallavigineqassapput, taamaattoq nunap qanoq nukissaqartiginera aallaavigineqassalluni. Sullississutit immikkoortortaqarfiit ilinniarsimassutsip killissaa akimorlugu ataqatigiinneri innuttaasup ilisimasariaqarpai.

Sungiusaqqinnissamut suliniutigineqartup ingerlannerani ilinniarsimassuseq akimorlugu pitsaanerpaamik nassuiaasoqarnissaa naliliisoqarnissaalu tunngavigineqartariaqarpoq, taamaaliornikkut ilinniarsimasut sungiusaqqinnerup ingerlanissaata ataqatigiinnissaanut iluaqutaasumik innuttaasorlu peqatigalugu suliniutinik aallartisartoqarsinnaaqqullugu.

Sungiusaqqittarnerup ingerlanera pitsaasoq sungiusaqqinnermik oqariartaatsimut piviusunnagortinneqassaaq.

Innuttaasup inuunerani pissutsit aalajangiinerillu siunnerfilimmik, ataqatigiissaakkamik ilisimasanillu aallaaveqartumik suliniuteqarnissamut anguniagaqarnissaaq pitsaanerpaassaaq.

Pingaartumik kræftimik eqqugaasimasut oqimaatsorsiorput, qangalu inuunermut taamalu ulluinnarnut uterniartarnerat oqimaassinnaasarluni.

Kræfteqareernerup kingorna sungiusaqqinneq kræftip suunera apeqqutaatinnagu tamatumalu malitsigisaanik timikkut, tarnikkut aamma/imaluunniit inuuniarnikkut pisinnaasanik malunnaatilimmik eqqugaasimagaanni, inuit tamarmik nammineq inuuneqarnissamut pitsaasumillu inuuneqarnissamut pisinnaatitaaffeqartut ataatsimiititaliaq isumaqarpoq.

Neriuffik Kattuffiannik ataatsimeeqateqarneq

Ataatsimiititaliaq Kalaallit Nunaanni kræftimik eqqugaasut peqatigiiffiata Neriuffiup sinnisaanik Danmarkimilu Kræftens Bekæmpelsemi sulisoq ataaseq ulloq 13. November 2015-imi ataatsimeeqatigineqarput.

Peqatigiiffimmi sulineq pillugu aammalu Kalaallit Nunaanni *Livsrøm*-imik taasamik qitiusumik siunnersuisarfimmik pilersitsinissaaq pillugu misissueqqaarnerit ingerlanneqarnera pillugu ataatsimiititaliaq ilisimatinneqarpoq.

Kalaallit Nunaanni kræfteqarlutik napparsimalertartut malunnartumik amerliartornerat paasissutissiissutigineqarpoq. 1980-imiit 2012-imut ukiumut 80-iniit 164-inut amerleriarsimapput, marloriaat sinnerlugu amerleriaateqarlutik. Kræfteqartut amerleriarujussuarsimanerat pinaveersaartitsinermi suliniuteqarnissamut namminermi

piumasaqarfiuvoq, innuttaasut peqqissuunissaannik suliniuteqarnermi tamanna ingerlanneqarnissaa isumaqarfigineqarluni. Kræfteqartut amerleriarujussuarsimanagerat peqqinnissaqarfimmumut katsorsaannermik suliniuteqarnissamik annertusisitsivoq, kræftimillu eqqugaasunut siunnersuisarnermut tunngatillugu napparsimanagerullu nalaani nipaallisaanissamut neqerooruteqartarnermut tunngatillugu minnerunngitsumillu napparsimanagererup kingorna sungiusaqqittarnermut tunngatillugu annertuumik kinguussaaqqavugut.

Peqqissutsimut Naalakkersuisup siunnersuutip siullermeerneqarneranut atasumik ulloq 2. november 2015-imi Inatsisartunut allakkamini oqaatigaa Nuummi kræfteqartunut sungiusaqqittarfimmik pilersitsinerit misissueqqaarnerit kinngilerlanneqareersut.

Livsrúm-imut assingusumik – **Kalaallit Nunaanni kræftimik eqqugaasut sungiusaqqittarfissaannik** pilersitsinissamut periarfissaq pillugu paasisutissat attuumassuteqarlutillu naleqquttuusut ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Sukumiilluinnartumik misissueqqaasartoqarsimanagera ataatsimiititaliamit qujassutigineqarpoq. Pilersaarutit sukumiilluinnarmata ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq pilersaarusiilli kommunimit Namminersorlutilluunniit Oqartussanit imaluunniit taakkunannga marlunnit piginneqarnissaannik piunasaqaatitaqarluni. Soqutiginariorivaalu Realdania aningaasaleeqataasinnaanera periarfissaqarmat.

Nunatsinnit aningaasalersueqataannermik peqataasinnaaneg tunngavissaatillugu avataaneersut aningaasalersuisinnaanerat pillugu 2015-imi upernaakkut Peqqissutsimut Naalakkersuisuugallartoq ataatsimeeqatigineqarsimasoq Neriuffiit Kattuffiata aamma paasisutissiissutigaa. Taamatut aningaasalersueqataasooqarsinnaanerata Naalakkersuisunit assut nipaarsaarunneqarsimanagera ataatsimiititaliamit tupigusuutigineqarsimavoq aammalu siunnersuutip siullermeerneqarnerani suliniut sooq saqqummiunneqarnanilu taasaqarfigineqannginnersoq paasisinnaanagu, tassami tamanna susassaqarfigineqarlunilu attuumassuteqarmat.

Roskildemi kræfteqartunut siunnersuisarfimmumut – Et Livsrúm - takuniaaneq Livsrúmimik taallugu ingerlatarineqartoq aammalu Roskildemi kræfteqartunut siunnersuinerup qanoq ingerlanneqarlunilu aqqissugaanera pillugit annertunerusumik paasisaqarnissaaq siunertaralugu Roskildemi kræfteqartunik siunnersuisarfik december 2015-imi ataatsimiititaliamit takuniaavigineqarpoq:

Roskildemi kræfteqartunut siunnersuisarfimmi ilaatigut kissalaartumik kissarrsuutip (pejsen) eqqaani aammalu ilaatigut natermi egetræusumi naapittoqarsinnaasarluni. Ini angisuujuvoq iseruminarlunilu. Illup iluata qeqqani ammasumik igaffeqarpoq, sumi tamaani

tamusserfiusinnaasoqarluni teqeqqunnguaqartitterlunilu eqqissilluni issiaarfiusinnaasunik. Illu kissalaartuuvoq, eqqissisimanartuulluni toqqissisimanartuullunilu.

Siunnersuisarneq ulloq 15. august 2014-imi atulerpoq maannakkullu illu kræfteqartunut tamanut ilaqutaanullu ammasarluni.

AH-p oqaatigaa nammineq Nuummiissimalluni Neriuffiullu sinniisaanik oqaloqateqarsimalluni kiisalu Livsrum-imik Nuummi pilersitsisinnaanermut periarfissanut tunngatillugu misissueqqaarnernik suliaqarsimalluni.

Livsrum-imut najoqqutassiaq

Kræftens Bekæmpelse RealDania suleqatigalugu kræfteqartunut siunnersuisarfinnik napparsimmavinnut qanittuni arfineq marlunnik Danmarkimi sanaartorluni aallartippoq. Illut titartarneqarput napparsimasunut tulluurtuunissaat tunaartaralugit sanaartorneqarput.

Suliniut Livsrum-imik taaneqartarpoq, illumut inuunermillu inissaqartitsinissamut qaaqquuserpalaartumik illumik pilersitsinissaq anguniagaammat. Toqqissisimaneq, angerlarsimaffippalaarneq, ammasuuneq qanilaarnerlu oqariartaasiupput.

Kræftens Bekæmpelse aamma RealDania kræftertunut siunnersuisarfinnik pilersaarutitut arfineq marlusuni arfinillit maannamut sanareersimalerpaat.

Taakku Herningimi, Næstvedimi, Roskildemi, Odensemi, Vejleми aamma Aalborgimi sananeqarput, Herlevimi napparsimavimmut qanittummi nunaminertamik naleqquttumik sanaffiusinnaasumik suli ujarlertoqarluni.

Siunnersuisarfiit napparsimavinnut qanittuunissaannut kræftertut taakkulu ilaqutaasa amerlanerusut ikiorneqarsinnaanissaat siunertarineqarpoq.

Livsrum-i kræftimut siunnersuinerinnaanngitsoq ataatsimiititaliamut oqaatigineqarpoq. Nukissanik tunniussuisarfiuvoq, pineqartut namminneq piginnaasatik, nukittussusertik iliuseqarsinnaanertillu attatiinnassagaat siunertarineqarluni.

Roskildemi kræfteqartunut siunnersuisarfiup suliaasaqarfii pingaarnertit tassaasut ataatsimiititaliamut paasissutissiissutigineqarpoq:

Siunnersuineq:

Illu tamanut ammavoq, kræfteqarnermilu siunnersorneqarnissamut tikilluaqqusaajuaannartoqarluni, napparsimasuugaanni, ilaqutaagaanni qimagaasimanagerlu apeqqutaatinngagit.

Neqeroorutit siunnersuinermit siunnersuineranut nikerarsinnaapput, kisianni tassa ataasiarluni arlaleriarluniluunniit siunnersortimik kisiimiilluni ilaquttanilluunniit ilaqarluni oqaloqatiginnittoqarsinnaavoq.

Kræftens Bekæmpelsemi Livsrummenilu siunnersortit nalinginnaasumik psykologitut, isumaginninnermut siunnersortitut peqqissaasutulluunniit tunuliaqutaqarput. Kræftimik

eqqugaasut tamarmik siunnersortimik oqaloqateqarsinnaapput. Piffinnili amerlanerni piffissamik inniminniiffigisariaqanngillat ingerlaannartumik iserfigineqarsinnaapput.

Kisimiilluni, ilaquttat ilaquttat imaluunniit ilaqutariit tamakkerlutik takkuttoqarsuinnaavoq. Siunnersuinerup qanilaarnissamik aammalu saaffiginnittumut oqimaassinnaasunik oqaloqateqarnissamut piumassuseqalernissamik siunertaqarpoq.

Kingunerlutsitsinerit

Kingunerlutsitsinerit napparsimanermi imaluunniit nappaammik katsorsarneqarnerup kingorna pinngortarput. Kingunerlutsitsinerit katsorsartereernerup kingorna qaammatit ukiulluunniit ingerlanerini takkussinnaasarput ilaatigullu ingerlaavartuusinnaasarlutik. Kingunerlutsitsinerit napparsimasup timikkut, tarnikkut imaluunniit inuuniarnermi atugaasa inuunera sunnersinnaavaat.

Kræftens Bekæmpelsemut imaluunniit allanut ikiortissarsiornissamut periarfissaat suunerinik siunnersuisartoq oqaloqatigineqarsinnaavoq. Tamatuma saniagitut siunnersorti pisortanut atatillugu attuumassuteqanngitsutut illuatungeriinnut oqaloqatigineqarsinnaavoq aammalu kræfteqarluni napparsimasup pisinnaatitaaffii pillugit ikiussallugu. Sungiusaqqinneqarnissamut apeqqutaasinnaapput. Sungiusaqqinneq tassaavoq inuit napparsimasut innarluutillilu sapinngisamik piginnaasaqaleqqinnissaat siunertaralugu ikiorsiineq. Timikkut sungiusarneqarnerup saniatigut nakorsaatinik, tarnip pissusaanik, inuuniarnermut, perorsaanikkut, ilinniartitaanikkut aammalu suliffissaqarniarnikkut ajornartorsiuteqarnermut, pisortanit ikiorsiissutinut, napparsimanwermi sulinnigiffeqarnermut, suliffeqaleqqinnissamut periarfissanut, nikerartumik suliffeqalernissamut periarfissanut imaluunniit pensionit pillugit apeqqutinut tunngasunik sungiusaqqinneq imaqarsinnaavoq.

Sammissassat:

Illumi sammissassat amerlapput assigiingiijaarlutillu. Nereqatigiittoqartarpoq, pisuttuaqatigiittoqartarpoq, yogatoqartarpoq, atuakkanik atuaqatigiittoqartarpoq, aliasuuteqarnermilu ataatsimoorfissaqarluni il.il.

Ataatsimoortarfik/naapittarfik

Inunnut kræftimik eqqorneqarsimasunut imaluunniit sulisunut kræftertunik sullissisunut illu ataatsimoortarfittut naapittarfiuvoq.

Kræftertunut siunnersuisarfimmik atuisut affaat kræfteqartuupput, 1/3-ii ilaquutaasut sinnerilu nalinginnaasumik sullissisuullutik ilinniagaqarsimasut.

Illu sapaatip akunneranut nalunaaquttap akunneri 29-t tamanut ammasarpoq, aammattaaq ammasarfiit nalinginnaasut avataasigut sammissassaartoqartarpoq.

Ataatsimut isigalugu illu attaveqaatai ilisimasaalu annertoorujussuummata ammasorujussuuvog sullissivittullu ikiuisinnaasut inunnullu eqqortumik innersuussinissamut piginnaasaqarluni. Atornerluinermik ajornartorsiuteqarnermi tarnikkulluunniit ajornartorsiuteqaraanni inuit illumi sumut saaffiginnissanerlutik nalunngilaat.

Sapaatip akunneranut **Livsrummemut** atuisut nutaat 15-20-t takkuttarput. 75 %-t missaat arnaapput angutilli 25 %-t missaannaanniillutik. Angutitut immikkut sammisassaqtitsisoqartarpoq, assersuutigalugu angutitut kræfteqartunut kræfteqartumulluunniit ilaqutaasunut attaveqaateqarpoq.

Peqqinnissakkut sulisut aamma illumukartarput atuilutillu, tamanna pingaaruteqarpoq kræftimik eqqugaasut taakku eqqissisimanerullutik oqaloqatigisinaanerat pingaaruteqarmat.

Illumut innersuussinierit kommuniniit napparsimmaveqarfinniillu kiisalu “oqqamiit oqqamut” pisarput.

Pisortat pilersaarusiorteranni sanaartornernilu pingaarnersiuisoqarnissaa ataatsimiititaliamit ilisimalluarneqarpoq. Pilersaarusiaq pillugu attaveqarnerup aalajangiusimaannarneqarnissaa Namminersorlutillu Oqartussat pilersaarusiap piviusunnigortinneqarnissaanut qanoq peqataatigisinaanerat pillugu sukumiinerusumik nalilersuinissaq siunertaralugu ingerlatsiinnarnissaq ataatsimiititaliap Naalackersuisunut innersuussutigalugu. Ataatsimiititaliamit erseqqissaatigineqarpoq napparsimanerit pisullu amerlasuut sungiusaqqittarnerup pitsaasumik ataqatigiissumillu ingerlanneqarnissaanik pisariaqartitsisut taamaattumillu sungiusaqqittarfissamik pilersitsisoqassappat siamasinnerusumik eqqarsartoqartariaqarpoq, taamaaliornikkut innuttaasut allat sungiusaqqinnissamik pisariaqartitsisut sungiusaqqittarfimmik atuisinnaaqqullugit, siunnersorneqarsinnaaqqullugit tapersersorneqarsinnaaqqullugillu.

Nunatsinni Livsrumimik pilersitsinissaq pillugu oqaloqatigiinnerit sulinerlu tunngavigalugit ilisimatitsissummik nutartikkamik nassiusseqqullugu Peqqissutsimut Naalackersuisoq ulloq 29. februar 2016-imi oqaloqatigiilluni ataatsimiinnermi ataatsimiititaliamit qinnuigineqarpoq:

- *Immikkoortoq 4-mut ilassutigalugu 2016-imi Neriuffimmik ataatsimeeqateqarnissamut tunngasumut nutartikkamik aamma “Kalaallit Nunaanni Livsrum”-imik pilersitsinissamut periarfissat pillugit ataatsimiititaliaq pissarserusuppoq, matumani ilanngullugu pilersaarusiap aningaasalersorneqarnissaanut tunngatillugu Naalackersuisut ataatsimoortut qanoq peqataatilersimaritit pillugu paasisutissinissat ataatsimiititaliap kissaatigaa.*

“Livsrúm i Grønland” pillugu Neriuffimmi kingullermi ataatsimiinnerni ilaatigut isumaqatigiissutigineqarpoq Neriuffiup pilersaarussiaq suliareqqissagaat Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmut kingumut nalunaaruteqarumaarluni. Naleqqiuguk Ataatsimiititaliamut akissut 4/1-2016-meersoq.

Pingaartumik aningaasaqarniarneq pisariaqartitsinerlu isumannaarneqassaaq. Kingullertut peqatigiiffiit arlallit suleqatigiissinnaaneraniq periarfissarsiorneq misissorneqassaaq taamaasilluni suleqatigiinnikkut siunnersuisooqatigiinnik pilersitinissamik eqqarsaatersuutigineqarluni.

Suliniut nammineq pilersitsiniarneruvoq suleqatigiit arlallit ataatsimut aningaasaliineratigut. Suliniut suli allaatiginninnermiimmat arlallillu suli qulakkeerneqaratik aningaasaliinermik periarfissaasinnaasut Naalakkersuisunit oqallissutiginiissaat maannangaaq naleqqussorineqanngilaq. Taassuma saniatigut peqqinnissamut inatsit tunngavigalugu peqqinnissakkut sullissineq ingerlanneqarpoq – napparsimasup suliaritinnissamut pisariaqartitaasa nalilersornera tunngavigalugu, napparsimasup nappaataannik suussuserneqarnera pinnagu. Tulleriarineq tamanna aalajangiusimanissaa pingaaruteqarpoq.

Siusinnerusukkut Ataatsimiititaliamut nalunaarutigeriikkattut naatsorsuutigaarput Neriuffiup Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmut ataavartumik nalunaaruteqartarnissaa suliniummillu ilanngutitsineratigut.

Suliniutip aningaasalersueqataaffigineqarsinnaanera pillugu Naalakkersuisut tamarmiusut akuutinneqarsimanersut ilisimatinneqarsimanersulluunniit, tassungalu ilanngullugu suliniut **Livsrúm** pillugu ataatsimiinnerit suut ingerlanneqarsimanersut kiisalu nunatsinni suliniummik Livsrúmimik pilersitsiniarluni sulinerneq Naalakkersuisut akuunerulersaarnersut pillugit siunnersuutip aappasaaneernejarnerani nassuiaateqaqqullugu Peqqissutsimut Naalakkersuisoq ataatsimiititaliamit qinnuigineqarpoq.

Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai

Siunnersuutigineqartup aningaasatigut kingunerisassanut tunngatillugu siunnersuuteqartoq ima oqaaseqartoq ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq:

“Qitiusumik sungiusaqqittarfimmut iliuusissatut pilersaarutiniq suliaqarnermi aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kinguneqassaaq. Ukioq ataaseq ukiullu affaata aappaa sinnernagu AC-mik suliaassat iliuusissatut pilersaarutip suliarineqarnera ingerlanneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq”.

Suliniutitut pilersaarummik aningaasaliissutissatut sinaakusiussat missingusiassatut kissaatigineqartup iluini pivisorsiortumik ingerlanneqarsinnaanera ilimanartoq ataatsimititaliap oqaatigissavaa. Kræftimik eqqugaasunut napparsimasunullu allanut sungiusaqqinneqarnissamik pisariaqartitsisunut qitiusumik sungiusaqqittarfiliortoqassappat taava pissusissamisoortumik aningaasanik amerlasuunik immikkoortitsisoqartariaqassaaq. Suliniutinut pilersaarutip pisariaqartitsinerit qitiusumillu sungiusaqqittarfimmik taamaattumik sananissamut periarfissat ingerlanneqarnissaalu qulaajarneqarnissaat ataatsimiititaliamit ilimagineqartariaqarpoq.

Allannguutissat siunnersuut

Ataatsimiititaliap siunnersuummik matuminnga, siumut isigisutut anguniagaqarfiusutullu isigineqartumik suliarinninnera suliamut tunngasumi annertuumik pissarsiaqarnarlunilu paasisaqarnarsimavoq. Sungiusaqqittarneq sungiusaqqittarnermillu ingerlatsineq nunatsinni naalackersuinikkut suliaasaqarfivoq nutaajungaatsiarloq. Suliassaqarfik naalackersuinikkut annertuumik eqqumaffigineqartariaqartoq, pissutsimmi qanoq pitsanngorsarneqarsinnaanerat pillugu arlalinnik aalajangiisoqartariaqarmat. Sungiusaqqittarnermi pissutsit pitsanngorsarneqassapput, tamannalu pisinnaavoq pivisorsiortumik, naleqqussakkanik aaqqissuussaasunillu sinaakutissaqartitsinikkut. Nutaaliaasumik peqqinnissaqarfepugut, tamatumani nunatsinni innuttaasut peqqinnissakkut sullinneqarnerannut aningaasanik sulisunillu annertuumik atuilluta. Tamatumali kingorna napparsimasut allallu pisariaqartitsisut pitsaasumik, toqqissisimanartumik ataqatigiissumillu sungiusaqqinnissamik qulakkeerunnissaat pikkoriffigivallaangilarput, tamannalu inuttut inuuiatigiittullu annaasaqatigisarparput. Sungiusaqqittarnerit pitsaasut ataqatigiissullu periarfissiissutiginnaasaat annertuut atorluarsinnaasariaqarpavut.

Nunatsinni Livsrummyk taagukkamik pilersitsisinnaaneq pillugu Naalackersuisut oqaloqatiginnissimmamata ataatsimiititaliamit ilisimaneqarpoq. Sulinerup tamatuma ingerlaqqinnissaa ataatsimiititaliamit aalajangiusimaneqarpoq, taamaaliornikkut tamanna nunatsinni sungiusaqqittarfimmik pilersitsisoqarneranik immaq kinguneqarsinnaaqullugu. Kræftimik napparsimasut siunnersuummi matumani pineqarput. Kræftimik eqqugaasimasut amerlapput ajoraluartumillu amerliartorlutik, kræftimilli eqqugaasimasut sungiusaqqinnissamik kisimik pisariaqartitsinngillat.

Peqqissutsimut Naalackersuisup oqaloqatigisarnerata saniatigut isumaliutissiissummi matumani erseqqissarneqartutut ataatsimiititaliaq Roskildemi kræfteqartunut siunnersuisarfimmu pissarsiviulluartumik soqutiginarluartumillu takuniaavoq, tamatumalu saniatigut nunatsinni peqqinnissakkut sullissisut arlallit minnerunngitsumillu nunatsinni kræftimik akiuinaqatigiiffik **Neriuffiit Kattuffiat**, kræftimik eqqugaasimasunut ikiuilluni siunnersuilluni tapersersuillunilu maligassiuilluni suliaqartoq, ataatsimiititaliamit oqaloqatigineqarput.

Ungasinnerusoq isigalugu nunatsinni sungiusaqqittarfimmik pilersitsisinnaanerup sulissutiginerata ingerlaannarnissaa qulakkeerniarlugu, tamatumalu avataanit tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit aningaasalersuinikkut piviusunngortinneqarsinnaanera sulissutigineqaqqullugu allannguutissatut siunnersuummik imaattumik ataatsimiititaliaq saqqummiussivoq:

Nunatsinni siunnersuisarfimmik sungiusaqqittarfimmillu pilersitsinissamut periarfissanik misissueqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaat. Aningaasalersuinissaq pilersitsinissarlu eqqarsaatigalugit aningaasaateqarfiit, kommunit aningaasalersuisinnaasulluunniit allat avataaneersut aningaasalersueqataasinnaanerat qulakkeerniarlugu sulissuteqartoqassaaq. Suliaq pillugu nassuiaammik UKA 2016-imi saqqummiussisoqassaaq.

Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Ataatsimiititaliap allannguutissatut siunnersuutaa akuersissutigineqassasoq siunnersuutaaqqaartorlu itigartinneqassasoq ataatsimiititaliap isumaqatigiittup inassutigaa.

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiissummilu oqaatigineqartunik paasinnilluni siunnersuut ataatsimiititaliap aappasaaniigassanngortippaa.

Tillie Martinussen,
siulittaasoq

Agathe Fontain

Jess Svane

Laura Tàunâjik

Ineqi Kielsen

Ane Hansen

Mimi Karlsen